

העותרת:

האגודה לזכויות האזרח בישראל

ע"י ב"כ עוה"ד עאוני בנא ואח'
מהאגודה לזכויות האזרח בישראל
ת"ד 51070, נצרת 16072
טלפון: 04-8526333, פקס: 04-8526331

-- נגד --

המשיבים:

1. רשות שדות התעופה
2. שירות הביטחון הכללי
3. משרד התחבורה

ע"י פרקליטות המדינה, משרד המשפטים, ירושלים

תגובה מטעם העותרת

בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד מיום 17.11.2013, מוגשת בזאת תגובת העותרת להודעות העדכון מטעם המשיבים, כדלקמן:

1. בהודעות מעדכנות מימים 17.9.2013 ו-14.11.2013 מודיעים המשיבים על עיכוב נוסף במועד יישום השינויים במערך הבידוק הביטחוני, וזאת בין היתר מסיבות שנוגעות לכשלים בהתקשרות בין רשות שדות התעופה לבין החברות האחראיות על התקנת הציוד החדש והפעלת הטכנולוגיה שבבסיס הליכי הבידוק החדשים. לפי הודעות אלה, תאריך היעד לתחילת הפעלת מערכת הבידוק החדשה נדחה, לעת זו, לחודש מרץ 2014. זאת, עם "סייג הזהירות של עיכוב אפשרי בתאריך ההפעלה" (סעיף 2(ב) להודעה מיום 14.11.2013).
2. בהודעה האחרונה חוזרים המשיבים וטוענים, כי בתגובתם לגבי השינויים הם צופים בעיקר פני עתיד, ומשכך טרם בשלה השעה ליתן הכרעה בעתירה. לאור זאת, הם מבקשים למחוק את העתירה, או לחלופין לאפשר הגשתה של הודעה מעדכנת בחודש אפריל, בה ידווחו "אודות המועד לתחילת הפעלת המערכת הנזכרת לעיל" (סעיף 10 להודעה).
3. לא רק שאין כל יסוד משפטי ועובדתי לטענות אלה, אלא שהן בבחינת רטוריקה ריקה מתוכן, שמסיטה את הדיון משאלות חוקתיות של זכויות אדם לשאלות משניות, שעוסקות

בנבכי התקשוריות של רשות שדות התעופה. העיסוק המתמשך בשאלות משניות אלה, שעניינן אך בהמתקת יישומה הלכה למעשה של מדיניות התיוג נשוא העתירה, גורם להמשך הפגיעה החמורה בזכויות חוקתיות של האזרחים הערבים, שנגרם מעצם תיוגם, כפי שמפורט בעתירה ובעיקרי הטענות מטעם העותרת.

4. בשלב זה כלל לא ברור מתי יופעל מערך הבידוק החדש. זו הפעם הרביעית שבה המשיבים מודיעים על עיכוב במועד ביצוע השינויים, וזאת באותה מתכונת עדכון קבועה של קביעת תאריך יעד חדש, שאליו מצורף סייג "זהירות" לגבי האפשרות של עיכוב נוסף בשל אי-עמידה ביעד החדש.

לאור הערכות קודמות של המשיבים, שלא התמשו, לגבי התאריך הצפוי של יישום השינויים, ספק אם תאריך היעד החדש (מרץ 2014) הוא אכן התאריך הסופי. לעניין זה נזכיר, כי בתגובת המשיבים מיום 12.3.2008 המועד ליישום השינויים נקבע לשנת 2010 (סעיף 25 לתגובה). בתגובתם מיום 15.9.09 מועד זה נדחה לשנת 2012 (סעיף 95 לתגובה), ואילו בהודעה המעדכנת מטעמם מיום 6.3.2012 הוא נדחה לשנת 2013. עתה המועד נדחה כאמור לשנת 2014.

5. באשר לטענות המשיבים על "התגברות השימוש במוקדן הביטחון" (סעיף 3 להודעה), העותרת תחזור על האמור בתגובתה מיום 31.12.2012, שלא ברור איך בדיוק תורמת הפעלתו של מוקד, "אשר נותן שירות ביטחוני לאנשי עסקים זרים, אורחי משרדים ממשלתיים וחברות ישראליות מהמגזר הפרטי והציבורי במשק" (סעיף 4 להודעה המעדכנת של המשיבים מיום 22.11.2012), לשאלות שנוגעות לקידום שוויונם של אזרחי מדינת ישראל הערבים בהליכי הבידוק ולהגברת שביעות רצונם מהליכי הבידוק, כנטען בהודעה. לא מן הנמנע לציין, כי משפט הפירוט הנ"ל אודות מהותו וקהל יעדו של השירות, שהכלל כאמור בהודעה המשיבים מיום 22.11.2012, הושמט משום מה מההודעה זו.

6. באשר לשינויים במערך הבידוק בנמלי התעופה הפנים-ארציים, המשיבים מסתפקים בהפנייה לסעיפים 6-8 לתגובתם מיום 22.11.2012. יובהר, כי כל אשר אומרת המדינה באותם סעיפים הוא שהיא נכונה עקרונית להחיל את השינויים על נמלי התעופה הפנים-ארציים, וזאת "בכפוף לאילוצים תפעוליים". לגבי הטכנולוגיות המתקדמות, שלטענת המשיבים הוצבו כבר בחלק משדות התעופה, כלל לא ברור אם המדובר בטכנולוגיות שמבטלות את הצורך בבדיקות ביטחוניות מיוחדות (ידניות וגופניות), בהתאם לשיטת הבידוק המתוארת בעתירה.

7. חשוב מכל, העתירה ותגובת המדינה לה מציבות להכרעתו של בית משפט נכבד זה שאלה ברורה: האם מותר לה למדינה להנהיג מדיניות של תיוג אתני ולהצמיד תג "סיכון גבוה" לקבוצה מקרב אזרחיה אך בשל שיוכה הלאומי השונה? שאלה זו מעלה שאלות עקרוניות רבות, הנוגעות הן למשמעות אזרחותם של האזרחים הערבים בישראל והן לליבת הערכים,

שאמורים להנחות מדינה דמוקרטית, ששומרת על זכויות אדם, בהתנהלותה אל מול אזרחיה.

8. יסודותיה המשפטיים והעובדתיים של שאלה זו התגבשו זה מזמן. הם עולים מהתמונה הבלתי שנויה במחלוקת, המצטיירת מהעתירה ומתשובות המדינה לה לאורך כל שנות ההתדיינות, ושלפיה המוצא האתני-לאומי של המיעוט הערבי-פלסטיני בישראל הוא אינדיקאטור לסיכון ושיקול רלוונטי בקביעת חומרתה והיקפה של הבדיקה הביטחונית, שלה נדרשים אזרחים ערבים בשדות התעופה.

9. שאלה זו לא צפויה לבוא על פתרונה גם אם ייושמו במלואם השינויים במערך הבידוק. כפי שהובהר בתגובת העותרת מיום 25.3.2012, המשיבים עצמם מודעים לעובדה זו ולכך שלא מדובר בשינויים שיבטיחו בדיקה שוויונית ואחידה. כך הובהר על-ידם לאורך כל המסמכים והדיונים בעתירה. לשיטת המשיבים, שינויים אלה, אשר עדיין יבוצעו "**בהתאם לרמות בידוק שונות**" (סעיף 39 לתשובה לצו על תנאי, ההדגשה במקור), נועדו כדי "להקל על הפרט", "להקטין ככל הניתן את אי-הנוחות" ו"התחושה של פגיעה בפרטיות או תחושת האפליה לעומת בידוק של נוסעים אחרים" (סעיפים 32 ו-39 לתשובה). אף בתגובה המשלימה מטעם המדינה מיום 14.3.2012 ביקשו המשיבים לשוב ו"לחדד כי גם במסגרת התמורות הצפויות, לא ניתן לבצע האחדה **מלאה** על דרך החמרה של נהלי הבידוק" (סעיף 12 לתגובה, ההדגשה במקור).

10. אף בהחלטת בית משפט נכבד זה מיום 22.5.2012, שבה נדחתה ההכרעה בשאלה העקרונית הנ"ל נוכח השינויים במערך הבידוק, נקבע, כי שינויים אלה אינם מייתרים את הצורך בהכרעה בשאלות העקרוניות שעל הפרק: "שאלות אלה, לכאורה, תישארנה רלוונטיות גם אם יונהגו השינויים הצפויים במערך הבידוק הביטחוני בנתב"ג, כפי שהמשיבים הצהירו, במהלך שנת 2013." (פיסקה 5 להחלטה).

11. מכל האמור לעיל עולה, כי לא רק שלא ברור אם ומתי יופעלו השינויים, אלא גם שאין בשינויים אלה כדי להביא לשינוי מהותי בשיטת הבידוק, ככל שהיא מסתמכת כאמור על קריטריון הלאום הערבי. מכאן שאין ממש בטענת המשיבים, "שאין מקום שבית משפט נכבד זה יקיים דיון בדרכי הבידוק של העבר... ואילו במתכונת הבידוק החדשה טרם בשלה השעה ליתן הכרעה" (סעיף 6 להודעה).

בהקשר זה יודגש, כי בכל אותם פסקי דין והחלטות, שאליהם מפנים המשיבים לעניין זה, מדובר בשינויים, אשר מבטלים או צפויים לבטל כליל את הפגיעה או המדיניות הנתקפת ו/או מייתרים את הצורך בהכרעה שיפוטית לנוכח התייתרות מעשית של הסעדים שנתבקשו. זאת, בשונה מענייננו, שבו השינויים אינם מייתרים את הצורך בהכרעה שיפוטית בשאלה העקרונית בדבר חוקיות ההסתמכות על קריטריון הלאום הערבי, אשר אינו צפוי להתבטל.

12. לסיכום, עמדתה של העותרת היא שהשינויים באופן שבו מתבצע הבידוק, הן בנתב"ג והן בשדות התעופה הפנים-ארציים, אינם רלוונטיים לשאלות העקרוניות שביסוד העתירה. עמדתה העקרונית של העותרת היא שהשימוש בקריטריון הלאום הערבי הינו **פסול מעיקרו וכשלעצמו**, והיא מבקשת להורות למשיבים לחדול מלקבוע את חומרת הבידוק הביטחוני של אזרחים בהתאם לקריטריון זה.

13. העותרת מבקשת להזכיר, כי הפגיעה נשוא העתירה, כפי שהיא עולה גם מתגובות המדינה לעתירה, נוגעת לגרעין הקשה של כבוד האדם של קבוצה שלמה מקרב אזרחי המדינה, והיא נגרמת מעצם מדיניות התיוג נשוא העתירה. לאור חומרתה והתמשכותה של הפגיעה, ולאור חוסר הוודאות באשר למועד ביצועם של השינויים, בית המשפט הנכבד מתבקש שלא לעכב עוד את ההכרעה בשאלת חוקיותה של מדיניות זו.

14. לאור כל האמור לעיל, בית המשפט הנכבד מתבקש להפוך את הצו על תנאי שניתן בעתירה למוחלט.

17.11.2013

עאוני בנא, עו"ד
ב"כ העותרת